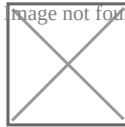

Βασίλειος ο Βουλγαροκτόνος - Η μάχη στο Κλειδί (Στράτος Θεοδοσίου, Καθηγητής Ιστορίας & Φιλοσοφίας της Αστρονομίας Πανεπιστημίου Αθηνών)

/ [Πεμπουσία](#)

Image not found or type unknown

Οι δραστηριότητες του Σαμουήλ, που αυτοονομάστηκε «τσάρος Βουλγάρων και Ρωμαίων», δεν άφησαν αδιάφορο τον πολεμιστή Βυζαντινό αυτοκράτορα Βασίλειο Β΄, ο οποίος εν τω μεταξύ είχε ενηλικιωθεί, και αποφάσισε να αναλάβει προσωπικό πόλεμο εναντίον των Βουλγάρων (981).

Ο Βασίλειος Β΄, μετά κάποιες αποτυχημένες εκστρατείες και στάσεις των αυλικών του, όπως εκείνες των στρατηγών Βάρδα Σκληρού και Βάρδα Φωκά, εφάρμοσε την τακτική του συνεχούς πολέμου εναντίον των Βουλγάρων και έτσι δεν άφησε χρονικά περιθώρια στον Σαμουήλ να ανασυντάσσει τις δυνάμεις του. Αρχικά, ο

Βασίλειος Β΄, είχε στραφεί τόσο στον γαμπρό τον τσάρο του Κιέβου Βλαδίμηρο, ο οποίος του έστειλε 6.000 ετοιμοπόλεμους άνδρες προκειμένου να καταστείλει τις στάσεις των φιλόδοξων στρατηγών, όσο και στον ηγεμόνα της Ζέτας, τον Γιόβαν Βλάντιμιρ (Jovan Vladimir, 990-1016), για να εξασφαλίσει συμμαχίες, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την άφιξη μιας σερβικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη το 992.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, απερίσπαστος, στράφηκε εναντίον των Βουλγάρων και οι επιτυχίες του άρχισαν να έρχονται η μια μετά την άλλη. Οι νίκες άρχισαν στον Σπερχειό, όπου ο ικανός Βυζαντινός στρατηγός και δομέστιχος των Σχολών της Δύσης, ο Νικηφόρος Ουρανός, κατατρόπωσε τα στρατεύματα του Σαμουήλ (996). Στη συνέχεια, μετά πολλές μικρές μάχες, καταλήψεις και ανακαταλήψεις πόλεων, που δεν ενδιαφέρουν τη μελέτη μας, ο τελευταίος και αποτελεσματικός πόλεμος των Βυζαντινών εναντίον του Σαμουήλ έγινε το 1014.

Η αποφασιστική μάχη δόθηκε στο Κλειδί (Κλιούτς, 29 Ιουλίου 1014), μια στενωπό μεταξύ των οροσειρών Μπέλλες (Κερκίνη) και Ογκραζντέν, που είναι το στενότερο σημείο στην κοιλάδα του ποταμού Στρυμόνα (Στρώμνιτσα). Εκεί οι Βούλγαροι έπαθαν πραγματική πανωλεθρία, αφού πλευροκοπήθηκαν από τον Βυζαντινό στρατηγό της Φιλιππούπολης τον Νικηφόρο Ξιφία, ο οποίος με τον στρατό του παρέκαμψε το όρος Βαλαθίστα ή Βαλασίτζα (Μπέλλες) και βρέθηκε στα νώτα των Βουλγάρων. Η ταυτόχρονη επίθεση του Βασιλείου Β΄ ολοκλήρωσε την καταλυτική νίκη των Βυζαντινών. Χιλιάδες Βούλγαροι στρατιώτες νεκροί και τουλάχιστον 15.000 αιχμάλωτοι, ενώ ο ίδιος ο Σαμουήλ μόλις διέφυγε την αιχμαλωσία. Ο Βυζαντινός ιστορικός Γεώργιος Κεδρηνός, στη Σύνοψη Ιστοριών του, αναφέρει ότι ο Βασίλειος Β΄, αφού έβαλε σε παράταξη τους χιλιάδες αιχμαλώτους, τους κατένειμε σε εκατοντάδες και τύφλωνε τους 99 κάθε εκατοντάδας, ενώ άφηνε τον 100ό μονόφθαλμο για να οδηγεί τους 99, πίσω στον Σαμουήλ στην πρωτεύουσά του το Πρίλεπ. Ο Βούλγαρος τσάρος, όταν τους συνάντησε, συγκλονίστηκε από το οικτρό κατάντημα του άλλοτε αξιόμαχου στρατού του και πέθανε από τη λύπη του στις 6 Οκτωβρίου 1016.

Μετά την αποφασιστική μάχη στο Κλειδί και τη σαρωτική νίκη των Βυζαντινών εναντίον των Βουλγάρων έπαψε να υπάρχει οργανωμένος βουλγαρικός στρατός για να αντιμετωπίσει τους Βυζαντινούς. Παρ' όλα αυτά χρειάστηκαν ακόμα τέσσερα χρόνια αγώνων για την οριστική υποταγή της Βουλγαρίας.

Η ποινή της τύφλωσης

Η ωμή ποινή της τύφλωσης των αιχμαλώτων που επέβαλε ο Βασίλειος Β΄, ο οποίος έκτοτε ονομαζόταν Βουλγαροκτόνος, υποδηλώνει ότι ο αυτοκράτορας τιμώρησε

τους Βούλγαρους ως επαναστάτες εναντίον του νόμιμου Βυζαντινού αυτοκράτορα. Θεωρούσε ότι η Βουλγαρία, μετά το τέλος του Βυζαντινορωσικού πολέμου (971) αποτελούσε τμήμα και επαρχία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, και απλώς ένας επαναστάτης από τη Δυτική Βουλγαρία, ο Σαμουήλ, σφετερίστηκε τον θρόνο και ξεσήκωσε τους Βούλγαρους εναντίον της νόμιμης αρχής. Με αυτό το σκεπτικό, δεν τους θεώρησε σαν αιχμαλώτους ξένου εχθρικού κράτους, αλλά σαν δικούς του υπηκόους και γι' αυτό τον λόγο τους τιμώρησε με τύφλωση και ακρωτηριασμό, ποινές, που σύμφωνα με το βυζαντινό δίκαιο, επιβάλλονταν σε πολίτες της αυτοκρατορίας.

Παρατήρηση: Το παρόν κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το νεοεκδοθέν βιβλίο του Αν. Καθηγητή του Παν/μίου Αθηνών, Στράτου Θεοδοσίου, «BYZANTIO KAI ΣΛΑΒΟΙ – Η ιστορική πορεία των βαλκανικών κρατών από την κάθοδο των σερβικών φύλων στα Βαλκάνια έως την άλωση της Κωνσταντινούπολης»